

γραφεὺς ὡς κατέχουσαν δευτερεύουσιν θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ μὴ δυναμένην νὰ ἐρευνήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν. Ἐκτενῶς πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς καὶ περὶ τῆς ψυχολογικῆς σχελῆς, τῶν βασικῶν σημείων τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, τῶν προόδων αὐτῆς καὶ τῆς κατ' αὐτῆς ἀσκηθείσης πολλαχόθεν πολεμικῆς. Ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ ἐξετάζονται ὁ συντεχνισμὸς ἢ ἡ σωματειακὴ ὀργάνωσις τῆς πολιτείας καὶ ὁ ἐθνικὸς σοσιαλισμὸς καὶ ἐκτίθενται αἱ σημαντικώτεροι ἐκ τῶν συγχρόνων θεωρητικῶν κατευθύνσεων τῆς κοινωνικῆς οἰκονομικῆς.

Ταῦτα ἐν συνοπτικωτάτῃ ἀναλύσει. Συνελόντι εἰπεῖν τὸ ἔργον ἐμφαίνει βαθυτάτην καὶ ἀρτιωτάτην εἰδικὴν μόρφωσιν τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ καὶ ἄλλην πολυσχιδῆ, ἐκτεινομένην εἰς πάντας τοὺς ἔχοντας συνάφειάν τινα πρὸς τὰ ἐξετάζόμενα θέματα ἐπιστημονικοὺς κλάδους, μαρτυρεῖ ἐπιστημονικὴν ἐμβρίθειαν, εὐθυκρισίαν καὶ ἀντικειμενικότητα καὶ διακρίνεται διὰ τὴν αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν, τὴν συστηματικὴν καὶ εὐμέθοδον κατάταξιν τῆς ὕλης καὶ διὰ τὴν ἐξαίρετον σαφήνειαν, ἐπιτρέπουσαν τὴν παρακολούθησιν καὶ κατανόησιν τῶν ἐρευνωμένων σπουδαιοτάτων προβλημάτων καὶ ὑπὸ τῶν μὴ οἰκείως διακειμένων πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην. Τὸ λαμπρὸν ἔργον, λιπαρώτατον προῖόν μακροχρονίων μελετῶν καὶ ἐρευνῶν, τιμᾷ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ ἀποτελεῖ σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν καθ' ὅλου οἰκονομικὴν ἐπιστήμην.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

Ἡ στήλη τῆς Κρήτης, βωμὸς τῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ Βασιλείου Κουρεμένου.

Ἡ ἡρωϊκὴ ἀντίστασις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ἔναντι τῶν εἰσβολέων κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον μοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὴν μυθολογίαν τῆς Κρήτης, ὅπου οἱ Θεοὶ γίνονται ἄνθρωποι, καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν της ὅπου οἱ ἄνθρωποι γίνονται Θεοί, ἡμίθεοι ἢ ἥρωες. Ἔμαθα ὅτι ἡ Κρήτη ἔχει τὸν ἀρχαιότερον πολιτισμὸν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ὅτι ὁ πολιτισμὸς της εἰς τὴν Μινωϊκὴν ἐποχὴν ἦτον ὁ ὡραιότερος καὶ ὁ πλέον ἐξειλιγμένος (raffiné) καθὼς καὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ κειμήλια εἰς τὰ μουσεῖα μᾶς φανερόνουν: ἡ πολιτικὴ της δὲ διοίκησις ἦτο παραδειγματικὴ, διὰ τοῦτο δὲ καὶ πολλοὶ ξένοι, ὡς ὁ Σόλων, μετέβαινον εἰς Κρήτην πρὸς μελέτην τοῦ πολιτισμοῦ της καὶ τῆς κοινωνίας της.

Σκεφθεῖς λοιπὸν ὅτι τόσα καὶ τόσα ἐνδιαφέροντα γεγονότα μὲ ποίησιν καὶ ὁμορφιὰν δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ εὐρίσκωνται μόνον εἰς τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ μουσεῖα, ὅπου ὁ κόσμος δὲν τὰ μαθαίνει οὔτε τὰ βλέπει καλὰ καὶ ὅτι «les exemples vivants sont d'un autre pounvoir», εὐρισκόμενος δὲ ἐν καιρῷ πολέμου,

ὅτε ὅλοι οἱ πολῖται ὀφείλουσαν νὰ προσφέρουν κἄτι εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, καὶ κατέχων ἓνα ἐφόδιον, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἢ ὁποία, ἐὰν ἐν καιρῷ πολέμου ἀδρανῆ, εἶναι ὅμως τὸ ἐκφραστικώτερον καὶ σοβαρὸν μέσον ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀπόδοσιν γεγονότος ἢ ἔργου εἰς τὰς μελλούσας γενεάς, ἐσκέφθην νὰ παρουσιάσω διὰ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τὸ ἱστορικὸν μεγαλεῖον τῆς νήσου.

Ἄλλὰ μὲ ποῖον τρόπον καὶ σύνθεσιν σχεδίου εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκφραστοῦν ὅλα αὐτὰ τὰ ὠραῖα πράγματα τῆς Κρήτης ἀρχιτεκτονικῶς, μὲ τρόπον εὐνόητον καὶ εἰλικρινῆ; Ἐμελέτησα διάφορα σχέδια ἐπὶ ἐπιπέδου ὀριζοντίου ἢ καθέτου ἐπὶ τινος τοίχου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ κάθετος γραμμὴ, ἢ κολόνα, ἀποδίδει τὴν ἐντύπωσιν ἢ τὸ αἶσθημα τοῦ μεγαλείου, τῆς χαρᾶς, τῆς δόξης, ἢ ὀριζόντιος ὅμως γραμμὴ εἶναι μελαγχολία καὶ σεμνότης. Τὰ διηγήματα καὶ κοινὰ ἔργα ἐκφράζονται ὀριζοντίως, ἐνῶ τὰ μεγάλα κατορθώματα πάντοτε καθέτως εἰς ὕψος. Κατέληξα τότε εἰς τὸ νὰ πάρω τὸ σχῆμα τῆς κολόνας τῆς Κνωσοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του, καὶ ἐταξινόμησα ἐπ' αὐτῆς κατ' ἐποχὰς ὅλα τὰ κυριώτερα γεγονότα κατ' ὀριζοντίους ζώνας ὡς ἀκολουθῶς:

Εἰς τὸ κάτω μέρος μὲ τρεῖς ὑποδιαίρέσεις εἶναι τὰ γεγονότα ἕως τὸν πόλεμον τῆς Τροίας· οὕτως εἰς τὸν ἄξονα ἐμπρός, ὁ αἰώνιος θρόνος τῶν Μινῶων ἐντὸς τοῦ Μεγάρου τῆς Κνωσοῦ· ἡ Κρητικὴ ἐστία δεξιὰ, κάτωθεν αἱ τρεῖς ἐποχαί: Μινωϊκὴ καὶ προμινωϊκὴ, 18 αἰῶνες, ἄνω ἢ ἐκστρατεία τοῦ Μίνωος καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ εἰς Σικελίαν καὶ τρίτον ἄνωθεν ὁ Θησεὺς καὶ Μινώταυρος, ἢ Ἀριάδνη καὶ οἱ 14 ἔφηβοι τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι ἐλευθερώνονται. Ἀριστερὰ κάτω, ὁ Ραδάμανθυς καὶ ὁ Πλούτων, ἄνω ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἴκαρος, «προαεροπόροι» καὶ ὁ Ἰδομενεὺς εἰς τὴν Τροίαν. Εἰς τὸν ἄξονα ὀπισθεν ὁ μῦθος τοῦ Διὸς καὶ Ἀμαλθείας, ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Εὐρώπη, «προαπαγωγεὺς» καὶ ἄνω ὁ Ζεὺς καθὼς καθιερώθη ὁ «Κρητικὸς».

Δευτέρα σειρὰ: Ἡ Δωρικὴ ἐποχὴ, Πόλλης καὶ Δελφὸς — Ἀλκαμένης καὶ ἡ ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ μὲ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Νέσρχον καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τρίτη σειρὰ: Ἡ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ μὲ τὸν Ἀντώνιον, ὅστις ἠττήθη ἀλυσοδεμένος καὶ τὸν Μέττελον, ὅστις κατέκτησε τὴν Κρήτην καὶ τὸν Τίτον κηρύσσοντα τὸν χριστιανισμὸν καὶ τοὺς δέκα μάρτυρας.

Τετάρτη σειρὰ: Ἡ ἐποχὴ τῶν Ἀράβων καὶ πειρατῶν, πόλεμοι καὶ καταστροφαί· ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς· κατόπιν ἔρχονται οἱ Γενοβέζοι καὶ Βενετσιᾶνοι, ἐννέα ἐπαναστάσεις καὶ καταστροφαί. Ὁ Γεσκο καὶ ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Ε΄.

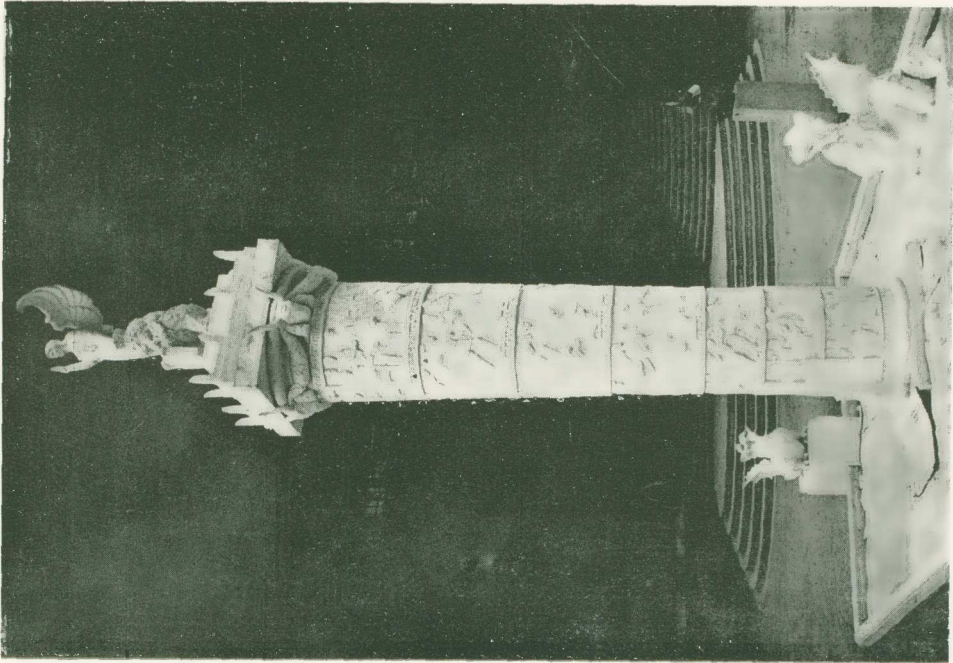
Πέμπτη σειρὰ: Ἡ τουρκοκρατία, ἡ σουλτάνα καὶ ὁ Τοῦρκος κατακτητής, ὁ Κωνσταντῖνος Παλμολόγος, ἐπαναστάσεις καὶ καταστροφαί, Δασκαλογιάννης,

Ἡ Κρήτη, βομός της Ἐλευθερίας (πρόπλασμα τοῦ μνημείου).

Πλαγία ὄψις.

Πλαγία ὄψις.

Χατζή-Μιχάλης κλπ. ἕως τὸν Βάσον, τὸν Ζαΐμην, τὸν Πρίγκιπα Γεώργιον, τὸν Βενιζέλον καὶ τοὺς ξένους Ναυάρχους καὶ τέλος τοὺς ἀλεξιπτωτιστὰς κατακτητὰς, οἵτινες δὲν ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὴν Κρήτην. Ἡ ἐπιγραφή «ἡ Κρήτη βωμὸς τῆς ἐλευθερίας» εἶναι τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου μου κ. Σωκράτους Κουγέα.

Τελειώνει ἡ σύνθεσις μὲ τὸ κιονόκρανον καὶ ταυροκεφαλὰς τῆς Κρήτης καὶ ἄνω ἡ Νίκη στηριζομένη ἐπὶ τοῦ Βρετανικοῦ λέοντος.

Διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, καθ' ὅσον εἶναι ἔργον γλυπτικῆς, εἶχον τὴν τύχην νὰ συναντήσω τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμὸν εἰς ἓνα μέγαν γλύπτην τὸν κ. Louis Lejeune, Ἄον βραβεῖον τῆς Ρώμης καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας (Institut), καὶ τὸν κ. Gemignani, ἐπίσης Ἄον βραβεῖον τῆς Ρώμης καὶ τὴν κ. Hauffbauer ζωγράφον, οἵτινες ἐπὶ πεντάμηνον εἰργάσθησαν ἀφιλοκερδῶς μὲ ἴσον ἐνδιαφέρον καὶ μὲ πολὺν τάλαντον. διὰ τοῦτο τοὺς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην.

Τὸ ἔργον αὐτό, ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο, θὰ ἐσχημάτιζεν ἓνα συντριβάνι (fontaine) μὲ νερὸ γύρωθεν, διότι ἡ Κρήτη εἶναι νῆσος· εἰς τὰ δύο πλάγια ἄκρα δύο ὕδρα τρικέφαλοι, αἱ δυνάμεις τῆς ξηρᾶς, τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἀέρος μὲ προθέσεις ἐπιθετικὰς, συμβολίζουσαι τοὺς κατακτητὰς· ἄλλα δὲ θαλάσσια ζῶα, δελφίνια κτλ. μὲ τρεχούμενον νερὸ θὰ παριστάνουν τὴν ἐνέργειαν τοῦ πολέμου.

Αὐτὸ τὸ προσχέδιον — maquette — ὕψους 5 μ. ἐξετέθη εἰς τὸ Σαλὸν Sté des Artistes Français εἰς τὸ Grand Palais κατὰ τὸν Μάϊον ἕως τὴν 4 Ἰουνίου 1950 μὲ τὴν ὑπογραφήν μου, διότι ὁ κ. Lejeune ἐπέμεινεν ὅτι εἶμαι ἐκτελεστής καὶ πρέπει νὰ ἀναλάβω ὁ ἴδιος τὴν εὐθύνην τῆς ἰδέας μου. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν βράβευσιν, ἐπειδὴ ἤδη κατέχω τὸ χρυσοῦν μετάλλιον καὶ εἶμαι Hors concours, δὲν μένει παρὰ ἡ médaille d'honneur, ἡ ὁποία ἀπονέμεται μόνον εἰς ἐκτελεσθέντα ἔργα. Ἀλλὰ τὸ ἀνώτερον Σωματεῖον τῶν Ἀρχιτεκτόνων Sté Centrale des Architectes ἀνέλαβε καὶ μοῦ ἀπένειμε μίαν médaille de Vermeil.

Οὕτως ἐξοφλῶ μὲ τὴν Κρήτην, ἡ ὁποία μὲ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῶ ἐγὼ τὴν ἐτοποθέτησα εἰς τὸν ἀέρα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΗ ΜΕΛΟΥΣ

Ἀναστασίου Χριστοφιλοπούλου, διὰ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Γ. Μαριδάκη. «Ὁ μετ' ἄλλοδαπῆς γάμος κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν καὶ ἐλληνιστικὸν δίκαιον¹».

¹ Ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πραγματειῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τόμ. 17 (1951), ἀριθ. 2.